

Haavoittuvassa tilanteessa olevien osallisuuden kokemukset Päijät-Hämeen hyvinvointialueella

Mary-Ann Kari & Topi Riihimäki, 2025

Johdanto

- Osallisuus esillä EU-, valtio- ja alueellisella tasolla
- Päijät-Hämeen hyvinvointialueella osallisuustyö keskeinen kehittämiskohde
- Tavoite: ymmärtää osallisuuden kokemuksia haavoittuvissa tilanteissa

Tutkimuksen viitekehys

- Tutkimus on osa Verson osallisuustyötä, joka keskittyy osallisuuden vahvistamiseen haavoittuvassa asemassa olevien keskuudessa.
- Kysely toteutettiin vuosina 2021–2023. Vuonna 2023 aineistoksi kerättiin viisi yksilöhaastattelua.
- Tavoitteena oli lisätä ymmärrystä osallisuudesta yksilötasolla ja täydentää aiempien kyselyjen tuloksia

Osallisuuden käsite

- Keskeinen teoreettinen lähtökohta
- Monitulkintainen ja moniulotteinen käsite
- Isolan ja kumppaneiden 2017 määritelmä:
 - 1) Osallisuus omassa elämässä
 - 2) Vaikuttamisprosesseissa
 - 3) Paikallisesti

Tutkimusasetelma

- Miten osallisuuden kokemus rakentuu haavoittuvassa tilanteissa olevien kertomuksissa?
- 5 yksilöhaastattelua (2023)
- THL:n 'Pienet onnistumistarinat' -työkalu
- Narratiivinen analyysi

Haavoittuvassa
asemassa vai
tilanteessa oleva?

Tulokset – Osallisuus omassa elämässä

- Haastateltavat kokivat, että järjestötoiminta toi arkeen rytmiä, ennakoitavuutta ja hallinnan tunnetta.
- Uuden oppiminen ja vastuunotto vahvistivat toimijuutta ja lisäsivät valmiuksia esimerkiksi työelämään.
- Osallistujat pitivät tärkeänä, että toiminta oli maksutonta ja sopi omaan tilanteeseen – myös vaikutusmahdollisuuksia arvostettiin.

Osallisuus vaikuttamisprosesseissa

- Osallistujat kokivat yhteisöllisyyden, vertaistuen ja kuulumisen tunteen vahvana voimavarana.
- Moni sai kokemuksia toimijuudesta esimerkiksi järjestöjen perustamisessa tai muiden tukemisessa.
- Itseluottamus ja pystyvyyden tunne vahvistuivat, mikä vaikutti positiivisesti käsityksiin omista mahdollisuuksista.

Osallisuus paikallisesti

- Järjestötoiminta tarjosi turvallisen paikan, johon oli helppo tulla ja osallistua omien voimavarojen mukaan.
- Fyysinen tila ja ohjaajien tuki mahdollistivat uuden oppimisen ja osallisuuden rakentumisen arjessa.
- Ohjaajat koettiin helposti lähestyttävinä ja kannustavina – heillä oli suuri merkitys osallistumisen mahdollistamisessa.

Johtopäätökset

- Osallisuus rakentuu sekä yksilön että yhteisön tasolla, ja siihen vaikuttavat arjen hallinta, yhteisöllisyys ja turvallinen ympäristö.
- Järjestötoiminta on tärkeä osallisuuden väylä, mutta osallisuuden tukeminen vaatii myös rakenteellista tukea ja saavutettavuutta.
- Osallisuus on yhteinen prosessi – ei pelkästään yksilön tehtävä, vaan koko yhteiskunnan vastuulla.
- Konkreettisia kehitysehdotuksia:
 - Aidot mahdollisuudet löytää ja päästä palveluihin
 - Matalan ja ilmaisen järjestötoiminnan rahoituksen takaaminen
 - Osallistujilla mahdollisuudet kehittää palvelua

Kiitos!

- Kysymyksiä tai ajatuksia?